

De Regel van Augustinus

Gemeenschappen van zusters en broeders herkennen zich in de Regel van Augustinus. Heeft zijn Regel ook iets voor ons? Lees en denk met ons mee in de volgende nummers van Stad Gods.

Commentaar op de Regel van Augustinus

Als vrije mensen

Jaren geleden ben ik eens met een protestantse theologiestudent uit Utrecht naar de Trappistenabdij in Zundert gegaan. De Reformatie heeft in Nederland geen traditie van religieus leven. Tijdens zijn eerdere studie was hij in aanraking gekomen met de Cisterciënser bouwstijl, en langs deze lijn had hij interesse gekregen voor de gedachten van Bernardus van Clairvaux op dit punt. Redenen genoeg om naar een abdij te gaan en ik kende in Zundert een aantal broeders persoonlijk.

We hebben de abdij gezien en we hebben gepraat. Het sprak hem aan te merken hoe het Cisterciënser leven een heel geconcentreerd leven is, gericht op God en op wat in het leven belangrijk is. Maar hij had één punt waarop hij zich niet zomaar

gewonnen kon geven en dat leidde tot de vraag: Een leven lang binnen de muren van de abdij, is dat niet een te kleine kring? Wordt dat niet benauwd? Het antwoord van de broeder met wie wij praatten was: Ik kan wel zeggen dat iedereen natuurlijk wel eens een dagje weggaat. Maar het echte antwoord is dat als deze levensvorm echt jouw leven kan zijn, dat je hier dan tot echte vrijheid komt. De echte vrijheid zit van binnen.

Geen slaven, maar vrije mensen

Vanuit de Regel van Augustinus zou ik hier meteen een citaat aan kunnen toevoegen: Het is beter om minder nodig te hebben dan veel te bezitten. Ook dit gaat over innerlijke vrijheid. En deze innerlijke vrijheid is de leidraad van heel de Regel voor

De Regel van Augustinus

Vrije mensen onder de genade

de Gemeenschap. Kenmerkend voor Augustinus' visie op het leven van een religieuze gemeenschap is aan de ene kant het bewust vermijden van een strak systeem en aan de andere kant het openen van een weg, waarop je altijd verder kunt gaan. In de serie bijdragen van de afgelopen twee jaar heb ik vaker geprobeerd dat aan te geven. De Regel veronderstelt dat iedereen alles wat hij heeft, inbrengt in de gemeenschap. Op dat gebied wilde Augustinus niet schipperen, want elke inbreuk hierop ondermijnde in zijn ogen de gemeenschap. Maar als het gaat om concrete regels op het gebied van eten en drinken en kleding geeft hij geen strakke voorschriften. Dan kijkt hij naar de mensen, wetend dat iedereen verschillend is. Zijn aanwijzingen zijn een leidraad die ieder in persoonlijke verantwoordelijkheid concreet maakt. Het geldt ook voor het omgaan met mensen van buiten de gemeenschap, en met name met vrouwen. En ook als het gaat om de leiding in de gemeenschap is er ruimte voor gesprek en overleg. Maar alles wat hij zegt, plaatst hij telkens in het perspectief van: Weet wat je doet en maak jezelf niet tot middelpunt. Ofwel: Het is beter om minder nodig te hebben dan veel te bezitten.

In het achtste boek van zijn *Belijdenissen*, als je aanvoelt dat hij eindelijk zover is om zich helemaal over te geven, schrijft Augustinus: "Nog aarzelde ik om me los te rukken, om alles van me af te schudden en de sprong te wagen naar waar ik geroepen werd."¹ In een langere passage zoekt hij naar de innerlijke vrijheid om de stap te durven wagen. Waar moet deze vrijheid van hart vandaan komen? Hij weet heel goed wat zijn roeping is, maar kan hij zich daar ook aan geven? Het is de innerlijke strijd die iedereen kent die bewust wil leven. En bewust leven, dat wilde Augustinus met alle vezels van zijn wezen. Alleen, hij was nog steeds gewend te denken, net zoals wij dat ook vaak zijn, dat we aangewezen zijn op onze eigen krachten. En na een pijnlijke leerschool van jaren wist hij maar al te goed dat "als u onze kracht bent het echte kracht is, maar onze eigen kracht is zwakheid"². Het gelovig inzicht dat hij hier verwoordt, is hem heel zijn leven blijven dragen. Dit inzicht heeft hij vorm gegeven in de gemeenschap van broeders die hij vormde, een weg om tot vrijheid te komen en God te vinden. Want "bij u, Heer, leeft ons goed zonder enig verval, u bent het zelf."

Wim Sleddens o.s.a.

1 Boek 8, 26
2 Belijdenissen 4, 31